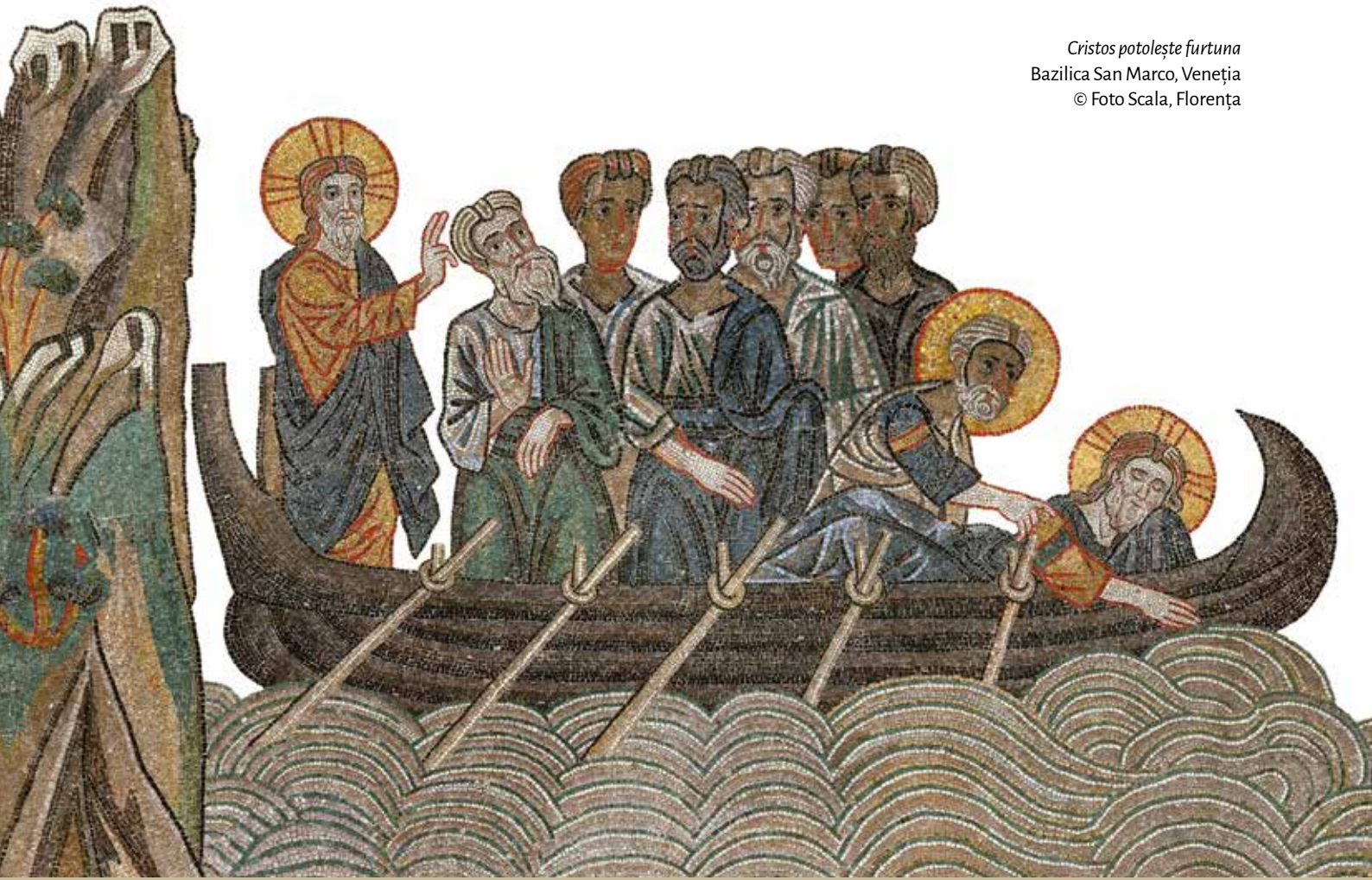

Cristos potolește furtuna
Bazilica San Marco, Veneția
© Foto Scala, Florența

«Nu sunteți lipsiți de niciun dar»

(sfântul Paul)

**Ziua de început de an a adulților și a studenților
din Comunione e Liberazione**
Prin videoconferință, 25 septembrie 2021

«Nu sunteți lipsiți de niciun dar»

(Sint-Paulus)

Dag van de opening van het jaar van de volwassenen en studenten van Gemeenschap en Bevrijding

Prin videoconferință, 25 septembrie 2021

Julián Carrón

Nimeni nu și-ar fi putut închipui că urma să fim chemați să dăm mărturie de harul carismei în toiul furtunii. Și, la fel ca discipolii pe barcă, inclusiv noi rămânem uimiți că, pe măsură ce se întetește furtuna, și în pofida tuturor limitelor noastre, iese la iveală tot mai mult excepționalitatea incomparabilă a lui Cristos, afecțiunea față de El pe care evenimentul carismei datorate lui don Giussani ne-a inoculat-o în sânge.

Conștienți de diferența de potențial dintre nimicul nostru și harul Său, să îi cerem Spiritului Sfânt să lărgască crăpătura inimii noastre pentru ca lumina prezenței Sale să nu întâmpine obstacole în noi.

Discendi Santo Spirito

Bine ați venit, cu toții, prezenți aici și conectați! Experiența din acești doi ani ne-a învățat că nimic nu poate împiedica să se întâmple ceea ce așteaptă inima noastră, chiar și prin această modalitate. Nu e în primul rând instrumentul, mijlocul pe care-l folosim cel care face diferența. Prezent sau conectat, fiecare a putut surprinde structura reacției sale în timp ce asculta cuvintele primului cântec. Cine a resimțit ca fiindu-i proprie «nostalgia de cineva absent»?¹ Fiecare, acolo unde este, a putut simți vibrând – sau a simțit că nu vibrează – toată nostalgia din care e alcătuită inima omului. Dar, aș vrea să spun, paradoxal, aproape nu contează dacă n-am simțit-o, fiindcă uneori nici măcar asta nu e în mâinile noastre, atât de amărâți suntem; ceea ce contează e să simțim cel puțin – asta chiar contează – o clipă de durere văzând că cel care a compus acest cântec a simțit acea nostalgie mult mai mult decât noi care l-am întâlnit pe Cel care răspunde la așteptarea inimii. Cât de mult mi-ar plăcea să văd vibrând toate fibrele ființei mele așa cum trebuie să fi vibrat în autorul cântecului!

Dar să nu ne pierdem timpul reproșându-ne că nu ne-am dat seama, pentru că putem să remediem imediat situația. Cum? Poate c-am făcut-o în timp ce cântam cel de-al doilea cântec: cerându-i Celui care ne-a făcut să întâlnim harul carismei să facă să se reîntâmpile. «Sunt bătrân de-acum [sunt bătrân, inima mea nu mai vibrează ca atunci când era proaspătă, nouă] [...] / dar dacă tu vei dori, mă vei salva.»²

¹ «Minha luz», fado portughez, muzică și text J. Mariano și A. Costa.

² C. Chieffo, «Ballata dell'uomo vecchio», în *Canti*, Società Coop. Ed. Nuovo Mondo, Milano 2014, p. 218.

1. Harul carismei

În ceea ce am auzit și trăit până acum, în aceste câteva cuvinte de început, se reflectă dramaticitatea momentului istoric pe care-l trăim, a provocării în fața căreia ne aflăm împreună cu contemporanii noștri. Noi abordăm această circumstanță, acest moment istoric, cu o mare resursă: harul care ne-a cuprins și care, în pofida întregii noastre fragilități, distrageri, trădări, mai găsește încă spațiu în noi. Nimic nu a reușit să smulgă din ființa noastră acel har care ne-a cucerit și care ne-a târât până aici.

Dar aș vrea să spun, ca să introduc primul punct al parcursului, că nu există nimic mai puțin evident decât această prezență a noastră azi. Ba dimpotrivă, e datul care se impune cel mai mult atenției noastre, care ne umple cel mai mult de uimire și recunoștință, invitându-ne la o aprofundare ulterioară de conștiință.

M-a făcut mai conștient de asta întrebarea cu care Charles Taylor și-a început intervenția în expoziția *A trăi fără frică în epoca incertitudinii* – de când am auzit-o n-am mai putut să mi-o scot din minte –: «Cum am reușit să nu ajung ca majoritatea locuitorilor din Québec, care, după o anumită perioadă, s-au înfuriat foarte tare pe Biserică? Dintr-o dată, în anii '60, a fost o revoltă și mulți oameni s-au îndepărtat. De ce eu n-am urmat această mișcare?». Această întrebare n-a încetat să clocotească în mine toată vara, făcând să-mi fie tot mai evident că faptul de a fi rămas în Biserică e lucrul cel mai puțin scontat care există.

Cum de nu am sfârșit și noi ca mulți dintre cei de vârsta noastră, care au abandonat Biserica? În deșertul care avansează în mod amețitor, în pierderea de adeziuni la Cristos și la credință care caracterizează contextele noastre europene, occidentale (și nu numai), ce a făcut posibilă permanența noastră în Biserică, ce rațiuni are prezența noastră aici, azi? Cum de nu am fost cuprinși și noi? Faptul e a fi luat în serios întrebarea lui Taylor a generat în mine un sentiment de recunoștință nemărginită. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mai mult mă cuprindea o tresărire de recunoștință atât de mare, încât nu reușeam să-mi rețin emoția și să nu mă gândesc la propoziția pe care sfântul Paul o spune prietenilor din comunitatea din Corint: «Nu sunteți lipsiți de niciun dar».³ Din această experiență s-a născut titlul Zilei de început de an.

Fiindcă nimic nu e mai evident pentru mine: dacă suntem aici, dacă nu aparținem deșertului, e datorită harului pe care l-am primit, datorită harului carismei dăruite de Spiritul Sfânt lui don Giussani în slujba întregii Biserici, adică datorită modului în care Cristos a ales să ne atragă la El, a ales să stabilească un raport convingător cu noi. Permanența, reîntâmplarea acestui har în viața noastră este temelia prezenței fiecăruia dintre noi aici, azi. Altfel unde am fi?

«Nu sunteți lipsiți de niciun dar». În cei care aparțineau comunității din Corint, sfântul Paul vedea înfăptuind-se harul care îi cuprinsese și pe care nici măcar tot răul lor, toate limitele lor și toate greșelile lor nu reușeau să-l umbrească. În privirea sfântului Paul predomina harul prezenței Sale, care, în situația de față, se folosea chiar de el, de mărturia lui și de învățătura lui, ca să ajungă la ei.

N-am putut să nu corelez acest gând, care mă cuprindea tot mai mult, cu privirea lui don Giussani: «Pe măsură ce ne maturizăm suntem spectacol pentru noi înșine și, cu voia lui Dumnezeu, și pentru ceilalți. Adică spectacol de limite și de trădări și, de aceea, de umilire, dar în același timp de siguranță nesecată în puterea harului care ne este dat și reînnoit în fiecare dimineață. De aici provine acea îndrăzneală ingenuă care ne caracterizează».⁴ Ce trădare trăim și de aceea câtă umilință! Dar nimic – nimic! – nu reușește să pună în dubiu siguranța inexorabilă derivată din harul care ne este dăruit și reînnoit în fiecare dimineață. Iată gândul dominant care m-a umplut de tăcere!

Ce anume ne face atât de recunoscători pentru harul carismei? De ce și-a croit atât de mult drum în noi? Pentru că a răspuns setei noastre de plinătate și de destin, făcându-ne să sesizăm credința ca fiind pertinentă vieții, ca fiind

³ 1Cor 1,7.

⁴ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generând urme în istoria lumii*, Fraternalità di Comunione e Liberazione, 2019, p. 119.

capabilă să ne schimbe viața și s-o împlinească. Doar «asta, de fapt, ne demonstrează rezonabilitatea ei, și, deci, face inerentă și posibilă convingerea, o umple de libertate, face actuală o dispoziție plină de iubire și o generozitate, și totul produce o creativitate».⁵

Una dintre frazele lui Giussani pe care în ultimii ani am citat-o mai mult scoate în evidență această urgență, la care dacă nu răspundem, credința nu poate rezista în lumea în care suntem chemați să trăim. «Prin formarea mea, mai întâi în familie, apoi în seminar și, ulterior, prin meditație, am devenit profund convins că o credință care nu putea fi reperată în experiența prezentă, confirmată de ea, capabilă să răspundă nevoilor ei, nu putea fi o credință în măsură să reziste într-o lume în care totul, *totul*, spunea și spune contrariul.»⁶ O credință care nu poate fi reperată în experiență, care nu are legătură cu viața, care nu o pătrunde în profunzime, care nu e în stare să răspundă la exigențele ei, care nu intensifică umanul, nu ne poate „lua”, nu poate atrage omul real – nu doar în epoca actuală, ci în orice epocă: lucrurile din trecut puteau să pară diferite doar datorită importanței culturale, sociale și politice a Bisericii.

«De aceea, înainte de orice, ne-a mișcat», repetă Giussani, «dorința ca credința să fie pertinentă vieții, să fie rațională, liberă și creativă» și «ne-a caracterizat conștiința că credința este vestirea unui fapt prezent, a unui eveniment aici și acum, care are fizionomia ei sensibilă, un semn în care există și care se numește „comunitate creștină”».⁷ Dacă creștinismul nu ar fi un eveniment de viață, dacă Cristos nu ar fi prezent acum într-un semn uman, dacă nu ar putea fi întâlnit, nu în mod metaforic, ci realmente, în corpul Său misterios, în Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, după o aparență concretă și determinată, stabilită de Spiritul Sfânt, n-ar putea răspunde exigențelor vieții, n-ar putea da spațiu unei speranțe de plinătate și noi am fi la cheremul a tot ceea ce ne înconjoară.

Noi suntem aici pentru că, printr-o întâlnire – punctuală, istorică, trupească –, am fost atinși de harul carismei dăruite lui don Giussani: în ea a devenit evident pentru noi, într-un mod convingător și mobilizator din punct de vedere pedagogic, operațional, misterul realității creștine, a evenimentului creștin, congruența sa față de aspirațiile structurale ale umanității noastre. «Carismă înseamnă modalitatea prin care Spiritul, energia Spiritului face să se întrezărească evidența, adică adevărul credinței și capacitatea ei de transformare.»⁸ Acum, o carismă generează afinitate și «această afinitate se numește „comuniune”. Realitatea acestei comuniuni care trăiește se numește „mișcare”». De aceea, mai observă Giussani, «o mișcare nu e un fragment al Bisericii»; mai degrabă, «o mișcare este modalitatea prin care Biserica e trăită, prin care întreg faptul creștin e trăit».⁹ De fapt, darul primit a făcut ca totalitatea darurilor pe care Dumnezeu le-a prevăzut pentru mântuirea noastră să fie rodnice pentru viața Bisericii și a lumii, și, mai ales, a fiecăruia dintre noi: Sfânta Scriptură, Botezul și celelalte sacramente, Euharistia, autoritatea Episcopilor și a Papei. Așa cum subliniază Giussani, deci, «orice carismă regenerează Biserica oriunde, regenerează instituția oriunde, ascultând în ultimă instanță de ceea ce este garanția carismei particulare înseși: Har, Sacrament, Magister».¹⁰

La recenta întâlnire Equipe a CLU (Comunione e Liberazione Studenti), după ce am văzut expoziția *A trăi fără frică în epoca incertitudinii*, despre secularizare, un student a intervenit și a zis: «M-a mișcat, când am urcat în excursie, în timpul momentului de liniște, să mă gândesc că dacă n-aș fi întâlnit mișcarea n-aș fi rămas creștin, dacă n-aș fi întâlnit carisma nu m-ar mai fi interesat, probabil m-aș fi îndepărtat de Biserică în pofida unei educații catolice primite. M-am legat de persoanele pe care le-am întâlnit în mișcare pentru că am trăit cu ele o experiență a farmecului, aș spune o experiență de plinătate, de satisfacție care mi-am dorit să poată exista pentru totdeauna. Și pe urmă

⁵ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, Bur, Milano 2010, p. 309.

⁶ L. Giussani, *Riscul educativ*, Corint, București 2005, p. 8.

⁷ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, op. cit., p. 310.

⁸ *Ibidem*, pp. 312-313.

⁹ *Ibidem*, p. 313.

¹⁰ L. Giussani – S. Alberto – J. Prades, *Generând urme în istoria lumii*, op. cit., p. 99.

m-am gândit: doar așa propunerea creștină e o propunere care respectă și îmi înflăcărează rațiunea, afecțiunea și mai mult decât orice – cum se spunea în expoziție – îmi înflăcărează libertatea. Acesta e singurul lucru care ține (mă gândeam zilele astea) în fața provocărilor vieții, a complicațiilor, a problemelor, e unicul lucru capabil să mă facă să ridic din nou capul atunci când cad, adică să îmi dau seama de un punct atractiv prezent (cum a fost să te ascult pe tine sau pe profesorii de ieri după-masă sau video-ul expoziției), și restul (reguli, ceea ce trebuie să știu sau să fac) trece pe locul doi. Și dacă mă îndepărtez de asta, observ că obosesc, mă sufoc și viața se decolorează, imediat, nu-i ia mult. Când trăiesc asta, în schimb, viața repornește și devine entuziasmantă».

Atunci se înțelege de ce don Giussani le spunea studenților, în 1987: «Pentru noi, a fi în Comunione e Liberazione a devenit necesar pentru a trăi Biserica – cu excepția cazurilor în care Tatăl cere să recomandăm altceva! –. A devenit necesar pentru că este modul prin care ai fost chemat să sesizezi credința ca viață».¹¹

Prin harul carismei, atractiva care ne-a cucerit în întâlnire, am sesizat prezența lui Cristos ca fiind plină de semnificație și de promisiune pentru noi, ca fiind răspuns la instanțele profunde și constitutive ale inimii. Niciodată nu am mai experimentat o corespondență atât de mare la dorințele noastre cele mai adevărate, o îmbrățișare atât de definitivă a umanității noastre nevoiașe, care, în același timp a eliberat nevoile noastre din reducățiile la care le supunem în mod inevitabil, prin acțiunile noastre și ale mediului în care suntem, revelându fizionomia lor originală. În experiența de corespondență care a caracterizat întâlnirea, am văzut ieșind la iveală chipul autentic al inimii noastre, am văzut retrezindu-se dorința noastră, am văzut aprofundându-se afecțiunea față de uman, am văzut intensificându-se sensibilitatea pentru rănilor noastre și ale celorlalți. Pe măsură ce s-a aprofundat atașamentul față de evenimentul care ne-a fascinat, s-a introdus, față de neliniștea și suferința fraților noștri oameni, aceeași privire, aceeași duiosie pe care am experimentat-o față de noi înșine în întâlnire.

2. Surpriza unei priviri: influența istorică a carismei

Am avut parte de o dovadă a acesteia la Meetingul de la Rimini. Pentru cei care au putut participa fizic și pentru cei care au urmărit prin videoconferință, a fost o fereastră minunată prin care să privim la vremurile noastre. Ne-a permis să continuăm să vedem ceea ce deja ieșise la iveală în provocarea pandemiei: răspândirea generalizată a unui anumit gol existențial, pe care l-am numit nihilism, și numeroasele situații personale și sociale de neliniște, de rătăcire, de suferință.

Îmi scrie un prieten: «La Meeting, mai ales prin expoziția despre serialele TV și cea despre secularizare, a ieșit la iveală într-un mod foarte evident strigătul umanității nevoiașe. Un strigăt exprimat în cele mai felurite forme». Același strigăt a fost perceput în alte expoziții. Mă gândesc, de exemplu, la cea intitulată *Eu, Pier Paolo Pasolini*: «Lipsește mereu ceva, este un gol / în fiecare intuiție de-a mea»,¹² sau expoziția femeilor lui Rose, intitulată *Tu ești o valoare*, cu întrebarea pe care o repetau toate: „Cine sunt eu?». Mă gândesc la strigătul conținut de cântecul lui Lady Gaga: «Spune-mi un lucru, fetiço: / ești fericită în lumea asta / sau ai nevoie de ceva mai mult? / Mai este ceva altceva ce cauți?».¹³

Am văzut, în sfârșit, învolburându-se, venind la suprafață, întrebările umane cele mai profunde și mai incomode. Fiecare a putut verifica, în reacția pe care a resimțit-o, atitudinea cu care a trăit aceste întrebări. La începutul anilor '90, Giussani spunea că ceea ce îl «caracterizează pe om azi [este] dubiul despre existență, frica de a fi, fragilitatea vieții, inconsistența de sine însuși, teroarea imposibilității; oroarea disproporției dintre sine și ideal».¹⁴

¹¹ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, op. cit., p. 389.

¹² P.P. Pasolini, «VI. L'alba meridionale», din *Poesia in forma di rosa (1961-1964)*, în Id., *Bestemmia. Tutte le poesie*, vol. II, Garzanti, Milano 1995, p. 801.

¹³ Lady Gaga e Bradley Cooper, «Shallow», de pe albumul *A Star Is Born*, 2018, © Interscope Records.

¹⁴ «Corresponsabilità», *Litterae Communione-CL*, n.11/1991, p. 33.

Mulți dintre noi sesizează foarte clar acest strigăt uman. Îmi scrie altcineva: «E o perioadă deosebită a lumii, din ceea ce văd. Mi se pare că întâlnesc numai oameni răniți». Dar aceste răni – spun imediat – sunt mai ales ale noastre, așa cum poate recunoaște fiecare dacă nu a devenit o piatră. De aceea, cu cât experiența pe care o trăim ne face să devenim mai conștienți de rănilor noastre, cu atât suntem mai în stare să simțim ca fiind aproape de noi rănilor pe care le întâlnim în ceilalți. Și, în același timp, rănilor celorlalți ne fac să descoperim cu o mai mare conștiință propriile răni.

În acest mod de a privi rănilor proprii și ale celorlalți putem surprinde privirea însăși a lui don Giussani: «Lumea de azi e readusă la nivelul sărăciei evanghelice; pe vremea lui Isus problema era cum să reușești să trăiești și nu cine are dreptate».¹⁵

Așa cum pentru noi a fost – și este – determinantă întâlnirea cu o realitate vie care a privit pe de-a-ntregul umanitatea noastră, aprinzând în noi un presentiment de adevăr, o forță de atracție și de speranță, la fel vedem că se întâmplă și în cei pe care-i întâlnim și care nu-și ascund strigătul umanității lor. Autoarea scrisorii citate, care începea spunând: «Mi se pare că întâlnesc numai oameni răniți», adăuga apoi că aceste persoane – citez – «de îndată ce simt că acea rană este înțeleasă și iubită, nu se mai desprind». Ceea ce le lipește e surpriza unei priviri în care să simtă că rănilor lor sunt îmbrățișate.

E același lucru care continuă să ni se întâmple nouă, așa cum se înțelege citind scrisoarea unei femei către unul dintre curatorii expoziției despre seriile TV, după ce a vizitat expoziția: «La încheierea expoziției *O întrebare mistuitoare. Întâlniri și descoperiri în lumea seriilor TV*, m-am simțit recunoscătoare pentru că am vizitat-o. Am ascultat povestirile personajelor *fiction* care vorbesc despre tineri și secțiunea despre viitor și m-am gândit la viața mea, la rănilor mele, la marea mea fragilitate. Mi-am dat seama că voiam să privesc aceste aspecte din mine și că îmi doream să încep să vorbesc cu cineva despre ele. M-am întrebat de ce voiam asta și mi-am răspuns că era pentru că vreau să trec prin ele ca să ajung la lumina pe care am văzut-o în acea expoziție. Această lumină pe care am văzut-o este lucrul cel mai frumos, cel mai surprinzător al expoziției. Unde este și ce este această lumină pe care am văzut-o? E o lumină pe care o văd la capătul tunelului întunericului, al suferinței, al durerii pe care o trăiesc personajele. Cuvintele curatorilor expoziției și ghidul ne-au introdus în această lumină. Curatorii înșiși ne așteptau și ascultau întrebările și reflecțiile noastre. La finele expoziției m-am întrebat de ce curatorii s-au gândit la o astfel de expoziție, în care să pot vorbi despre mine. N-am știut să răspund. Până una alta m-am gândit la perioada grea care m-a introdus în viața adultă. În ultimii ani de facultate am început să merg des la o psiholoagă, dar mă simțeam tot mai rău. M-am gândit din nou la expoziție și m-am întrebat: care e diferența dintre experiența pe care tocmai am trăit-o și ceea ce trăiesc când întâlnesc un psiholog? Mi-a apărut apoi în mine întrebarea la care țin cel mai mult: „De ce aceste persoane doresc să mă întâlnească pe mine, ceea ce sunt eu cu adevărat?”. Imediat după m-au cuprins alte întrebări: „De ce văd ochii ghidului și apoi ai curatorilor care se uită în ochii mei și mă simt vie, iubită, deși știu că am multe răni? De ce după expoziție am chef să trăiesc, să exist, să fiu fericită și îmi dau seama că rănilor mele nu mă strivesc, în timp ce povestesc ceva despre mine? De ce curatorii au curajul de a-mi asculta viața, rănilor, întrebările? Cine sunt oamenii ăștia? Cum pot fi așa cum sunt, capabili să mă asculte, să mă primească?”. Am văzut măreția inimii lor. Mi-am dorit să-i cunosc, să-i urmez. Măreția inimii lor era aceeași cu cea pe care o vedeam în poporul Meetingului, în voluntari, în cei care au făcut Meetingul, expozițiile, întâlnirile, în prietenii care erau aici. M-am uitat la toate astea și pe urmă mi-au venit în minte părinții mei, și numeroșii părinți care în anii '70 erau prinși de muncă și de nu știu ce altceva. Mi-a venit în minte dorința, nevoia, de când eram mică, de a povesti despre mine cuiva care să mă vadă și să mă iubească, și

¹⁵ Ivi.

marea durere de a nu fi reușit s-o fac. Cred că părinții mei n-au reușit atunci să mă asculte sau că eu n-am reușit să mă fac înțeleasă de către ei pentru că am făcut greșeli. Mi s-a întâmplat însă ceva nou la sfârșitul expoziției, în timp ce vorbeam cu curatorul: s-a născut în mine dorința de a nu-mi condamna părinții, de a nu mă lăsa determinată de propriile greșeli, ci de a-i ierta și de a mă ierta deoarece curatorul, și acest popor al Meetingului pe care îl vedeam, într-un anumit fel, îmi erau mai familiari decât cei din familia mea. Am simțit că încă se petrece în mine ceea ce mi s-a întâmplat, mulțumită lui Dumnezeu, de multe ori în viața mea, în întâlnirea cu Cristos prezent prin martorii săi: am simțit că nu mai sunt singură pe lume».

Povestirea unor fapte de genul acesta ar putea să se multiplice la infinit. Așa cum dovedește surpriza Ilariei (puteți citi mărturia ei în *Tracce*): la sfârșitul unei lecții *online*, un student de-al ei o întreabă dacă îi poate spune ceva personal; și când ea îl întreabă de ce i s-a adresat tocmai ei, băiatul răspunde: «Pentru că nu sunt prea mulți oameni cărora să le poți pune o astfel de întrebare».¹⁶ Sau, surpriza emoționantă a mamei unui copil care suferă de o formă de autism, care vede cum dezinteresul și frica copilului sunt subminate, învinse, lună după lună, de privirea unei profesoare care participă la experiența mișcării și care, prin sugestii mici și continue, l-a implicat în relația cu colegii atât de mult încât copilul de-abia aștepta să revină la școală. Sau e semnificativ ceea ce i s-a întâmplat unui profesor cu „șefa” copiilor care se ocupă de ziarul școlii – un ziar ultra progresist, deschis spre toate formele de libertate –. Ea l-a căutat, pe ascuns, fără să le spună și celorlalți, aproape rușinându-se, și i-a zis: «Toți gândesc la fel, însă eu am nevoie de cineva care introducă ceva diferit». Sau, la fel, uimește insistența unui grup de copii de a-și invita profesoara să petreacă o zi cu ei la munte. Ea – povestește – a tergiversat, a încercat să opună rezistență, dar ei nu i-au dat drumul, au continuat și au continuat, astfel că până la urmă ea a cedat. În timp ce călătorea ca să ajungă la ei, se întreba: «Dar de ce copiii ăștia mă vor pe mine, de ce vor să fiu cu ei?».

Ce vedem vibrând în aceste fapte? Credința însuflețită de carismă, capacitatea ei de influență istorică asupra celui care sesizează propriile răni, propria nevoie, propriile întrebări, și nu încetează să caute, implicit sau explicit, o privire capabilă să îmbrățișeze această umanitate nevoiașă a sa. Și de fapt, tocmai percepția acestor răni [ne, n. tr.] «pune pe calea întâlnirii»¹⁷ și [ne, n. tr.] permite să ne dăm seama de importanța ei. În toate aceste experiențe apare clar în fața ochilor noștri că chestiunea cea mai decisivă a vieții este interceptarea de *prezențe semnificative* – «persoane care să fie prezențe»,¹⁸ spunea Giussani –, adică persoane care, fără să se sperie de propria umanitate, le permit și altora să se privească pe ei înșiși, fără să trebuiască să cenzureze nimic. Iată un sens reînnoit a ceea ce înseamnă a fi martori ai credinței în «periferiile existențiale», așa cum ne atrage atenția deseori Papa.

A întâlni astfel de persoane nu potolește, nu atenuază întrebările. Ba dimpotrivă. Așa cum am văzut, le face să explodeze și mai tare: «Cine sunt? Cum pot fi așa cum sunt, capabili să mă asculte, să mă primească?». Prietena din scrisoarea respectivă nu renunță și se întreabă din nou: «De ce curatorii au dorit să facă o astfel de expoziție?». «N-am știut să răspund», scrie, «fiindcă răspunsul e al lor. Eu știu că, vizitând această expoziție, am întâlnit niște prieteni, fiindcă mă descopăr făcând un gest de umanitate adevărată, pe care l-am văzut înfăptuit de către ei și pe care-l doresc pentru mine». Este originea prieteniei. Prieten e cel care face posibil ca tu să înfăptuiești un gest de umanitate adevărată față de tine însuși. Și așa interceptăm prietenii de care avem nevoie. Acesta e modul în care vedem reîntâmplându-se privirea larg deschisă a Samaritencei în fața Cuiva care îi ia în serios setea.

¹⁶ «Perché lo chiedi a me?», *Tracce*, n. 8/2021, p. 30.

¹⁷ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, op. cit., p. 362.

¹⁸ L. Giussani - G. Testori, *Il senso della nascita*, Bur, Milano 2013, p. 116.

În acest sens, m-au impresionat mult cuvintele papei Francisc, care, adresându-se Episcopilor din Slovacia, a invitat Biserica să nu se separe de lume privind cu detașare viața, ci să se scufunde în viața reală, întrebându-se asupra nevoii profunde a oamenilor.¹⁹

Ceea ce uimește e o diversitate a privirii: o privire care în același timp îmbrățișează și revelează stofa profundă a umanității noastre, adevărata noastră nevoie, setea noastră. Această prietenă o fi întâlnit multe persoane, dar nu toate au fost în stare să îmbrățișeze umanitatea ei nevoiașă.

Asta se întâmplă în contextul actual, în circumstanțele date. Tocmai acum, tocmai aici, în toiul unui context de descompunere a umanului, are loc surpriza unei astfel de prezențe, a unor persoane care sunt prezențe. E oricum altcumva, numai scontat nu este! În acest fel descoperim și mai mult importanța crucială a întrebării lui Taylor.

Tot la Bratislava, Papa recomanda să fim liberi și creativi în fața celor care nu mai cred și au nevoie de sensul credinței. Cum? Evitând «să ne plângem, să ne refugiem într-un catolicism defensiv, să judecăm și să acuzăm lumea rea», și căutând mai degrabă să «deschidem o breșă» – interceptând breșa care se află în fiecare lucru, ca să spunem cu cuvintele lui Leonard Cohen –, găsind, mai spunea Papa, «căi, moduri și limbaje noi pentru a vesti Evanghelia!».²⁰

3. Drumul autoconștiinței

Cum poate fi explicat un loc în care o persoană se poate simți îmbrățișată atât de mult încât să se poată uita la propriile răni și la «întunericul fără sfârșit», până la a dori să nu-și condamne părinții, ci să-i ierte și să se ierte, să nu se lase determinată de propriile greșeli? Am citit mai devreme: prietena noastră, vizitând o expoziție, s-a văzut renăscând, dar e evident că această expoziție nu pică din cer ca un meteorit, nu e ca un fulger pe cerul senin. Toți cei care au construit-o trăiesc din plin o anumită experiență de credință, care se află în spatele unui asemenea lucru. Privirea care a fost exprimată prin expoziție, umanitatea mărturisită a curatorilor și surprinsă de femeia care a scris scrisoarea nu e rezultatul unei strategii sau a unei creativități artistice, ci e rodul ciocnirii cu o realitate bisericească, însuflețită de o carismă, care i-a fascinat atât de mult pe fiecare dintre realizatorii expoziției încât i-a determinat să se implice într-un drum uman care a generat în ei un «eu» nou. Această întâlnire este cea care a plasmuit diversitatea privirii lor și care le-a permis să se apropie de vizitatori ca să împărtășească cu ei rodul aceluia drum uman.

Cu cât conștientizăm mai mult modalitatea istorică prin care Cristos ajunge la noi prin Biserică, cu cât conștientizăm mai mult valoarea companiei care derivă din ea, cu cât urmăm mai mult cu inteligență și afecțiune evenimentul întâlnit, dând curs harului carismei și lăsându-ne generați de acesta, cu atât mai mult crește consistența eului nostru.

Să ascultăm cum cineva dintre voi povestește drumul pe care l-a făcut în acești ani. «Când aveam 16-18 ani mă gândeam că sunt cel mai nenorocit om de pe lumea asta din cauza tuturor acelor dorințe și exigențe care clocoteau în inima mea. Întâlnirea cu mișcarea m-a făcut să respir, fiindcă pentru prima dată neliniștea mea era privită cu simpatie, ca resursă și nu ca sentință. M-am atașat de mișcare datorită unei corespondențe unice față de inima mea

¹⁹ «Este frumoasă o Biserică smerită care nu se separă de lume și nu privește viața cu detașare, ci locuiește în interiorul ei. A locui înăuntru, să nu uităm: a împărți, a merge împreună, a primi căutările și așteptările lumii. Acest lucru ne ajută să ieșim din auto-referențialitate [...] Să ne cufundăm, în schimb, în viața reală, în viața reală a oamenilor și să ne întrebăm: care sunt necesitățile și așteptările spirituale ale poporului nostru?» (Francisc, *Discursul din timpul întâlnirii cu episcopii, preoții, persoanele consacrate, seminariștii și cateheții*, Bratislava, 13 septembrie 2021).

²⁰ «Avem pe fundal o tradiție creștină bogată, însă pentru viața multor persoane, astăzi, ea rămâne în amintirea unui trecut care numai vorbește și care nu mai orientează alegerile existenței. În fața pierderii simțului de Dumnezeu și a bucuriei credinței nu este de folos să ne plângem, să ne refugiem într-un catolicism defensiv, să judecăm și să acuzăm lumea rea, nu, este nevoie de creativitatea Evangheliei. [...] în fața unei generații care nu crede, care a pierdut simțul credinței, sau care a redus credința la o obișnuință sau la o cultură mai mult sau mai puțin acceptabilă, să încercăm să deschidem o gaură și să fim creativi! Libertate, creativitate... Ce frumos este când știm să găsim căi, moduri și limbaje noi pentru a vesti Evanghelia!» (Francisc, *Discursul din timpul întâlnirii cu episcopii, preoții, persoanele consacrate, seminariștii și cateheții*, Bratislava, 13 septembrie 2021).

neliniștită. Dar, trebuie să mărturisesc că, după zece ani de viață intensă și frumoasă, rămâneau nerezolvate unele aspecte ale umanității mele și ale istoriei mele. Revenea dubiul cel veșnic: sunt mai ciudat decât ceilalți. De ce povestesc toate astea? Pentru că în mine a înflorit carisma atunci când am decis (constrâns de propriile împrejurări) să iau în serios toată umanitatea mea, cu lucrurile pe care nu le înțelegeam, și, în același timp, am găsit în fața mea pe cineva care mi-a propus carisma ca drum, ca ipoteză de lucru – cât de esențial e acest lucru! –, adică m-a provocat să nu reduc propunerea lui don Giussani și să nu ascund nimic din umanitatea mea, teren în care înfloresc carisma. Din acea clipă carisma a devenit autentică în mine. Din acel moment, în mine, carisma a devenit noutate pentru toți fiii acelorași obiecții aduse credinței care mă asaltau înainte. Și din clipa aceea am devenit educator. Educația tinerilor din CLU a fost o ocazie prețioasă ca să trăiesc responsabilitatea carismei întâlnite. De la început am înțeles că trebuia să trăiesc în fața lor; cum spunea don Giussani: nu insista asupra lor, ci trăiește în fața lor.²¹ M-am implicat cu viața lor pornind de la viața mea și de la umanitatea mea nevoiașă. În acest sens, îmi dau seama cât de determinant e să-mi trăiesc propria umanitate plină de nevoi de la începutul dimineții, să fiu conștient de adevărata natură a nevoii mele. Atunci carisma devine vie în mine pe măsură ce verific pertința ei față de nevoia mea. În același timp, sunt surprins de umanitatea tinerilor, de întrebările lor, care niciodată nu sunt scontate. Sunt primul care se miră de uimirea lor în fața corespondenței evenimentului lui Cristos prezent. În fața lor nu sunt un expert al carismei sau un conducător. Am verificat pe pielea mea cum eu sunt primul interesat să favorizeze verificarea personală a tinerilor, nu dându-le niște răspunsuri, ci provocându-i la un parcurs personal. Câte lucruri uimitoare aș fi pierdut dacă i-aș fi scutit de o anumită dramă, de pasajul unei descoperiri personale! Astfel, anii ăștia am asistat, cu surpriză, la generarea eului câtorva dintre tineri, datorită întâlnirii umanității lor cu carisma lui don Giussani. Un eu care face nouă carisma și care, în același timp, a început să genereze alte persoane (mă gândesc la tinerii pe care ei i-au întâlnit ca profesori, la liceu) care, la rândul lor, acum reînnoiesc CLU. Vă pot asigura că nimeni nu reușește să-i păcălească pe acești tineri tocmai datorită faptului că pentru ei, carisma a devenit parte a experienței lor». Când cineva începe să spună «Eu» se surprinde să vadă cum înfloresc alți «eu».

Care este rezultatul drumului care începe de la întâlnirea cu realitatea mișcării? Rodul este intensitatea autoconștiinței creștine, care apoi se poate exprima prin privire, se poate exprima printr-o expoziție, se poate exprima în muncă sau în experiența de iubire, pentru că «forța unui subiect se află în intensitatea autoconștiinței sale».²² De aceea, de îndată ce cineva dă peste o persoană care are această claritate și intensitate de autoconștiință, nu poate să nu fie zguduit de ea.

Cum poate fiecare dintre noi să ajungă, să facă să fie a sa această autoconștiință, așa cum își dorește prietena care a vizitat expoziția? Cine poate răspunde la această întrebare mai bine decât însuși don Giussani? Să ascultăm ce le spunea la Exercițiile spirituale ale CLU în 1976, studenților, și deci, inclusiv unora care puteau fi acolo pentru prima dată. Pare gândit pentru azi, atât e de pertinent cu momentul pe care-l traversăm. Vă propun asta pentru că, de când l-am ascultat lunile trecute, n-am putut să rezist și să nu revin să-l ascult din nou: nu voiam altceva decât să devină al meu. Cred că n-aș fi putut să vă fac un cadou mai frumos de atât la începutul acestui an, în timpul căruia vom aniversa centenarul nașterii lui don Giussani. Să ascultăm câteva fragmente din intervenție.

²¹ «Devi essere davanti a lui, non insistere su di lui» (L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, op. cit., p. 366).

²² L. Giussani, *Il senso di Dio e l'uomo moderno*, Bur, Milano 2010, p. 132.

Dintr-o intervenție a lui Luigi Giussani la Exercițiile spirituale ale studenților din Comunione e Liberazione (Riva del Garda, 5 decembrie 1976)

Transcriere a înregistrării reproduse în timpul Zilei de început de an din 25 septembrie 2021 și păstrată în Arhiva Fraternității Comunione e Liberazione.

îngrijit de Julián Carrón

Luigi Giussani

Acesta este lațul care ne leagă în profunzime de adevărul lucrurilor! Faptul că nu e în joc în primul rând și în mod direct o bună funcționare a societății, o posibilitate de conviețuire mai umană, o colaborare la schimbarea care vizează corectitudinea lucrurilor, o eliberare din samavolnicia puterii, din minciunile acoperite de violență. Nu e despre asta. Fiindcă dacă ar fi în mod direct despre asta, am putea inventa un partid. Oricum, mișcarea noastră are direct și nemijlocit un alt scop: acela de a ne pune în joc pe noi înșine, persoana noastră...

Scuzați-mă, nu există niciun lucru mai cutremurător din punct de vedere uman și mai adevărat decât acesta. Nimic mai omenește evident, dar [inclusiv] mai cutremurător decât această frază a lui Cristos: «La ce bun», la ce bun să realizezi tot ceea ce-ți trece prin minte, «dacă dobândești lumea întreagă» – spune – «dacă apoi pierzi semnificația de tine însuși?». Îți pierzi sufletul. «Sau ce va da omul în schimbul sufletului său?»²³ Afirmarea unei ideologii? O poziție dialectică în societate, o ură descărată prin pumni sau cu cocktailuri Molotov, o violență trupească, o acumulare de ore și zile de comoditate, sau acea curiozitate de a ști, care, atunci când e inteligentă, nu poate să nu se transforme în furie sau spasm datorită disproporției tot mai evidente a mijlocului față de obiectiv, a propriei minți față de enigma realității? «La ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă apoi se pierde pe sine? Sau ce va da omul în schimbul sufletului său?»

Acesta este primul cuvânt – l-am numit acum patru ani pentru prima dată, făcându-l să devină, de atunci, unul din termenii uzuali –: autoconștiință. Termenul nu e foarte poetic: e precis. Conștiința de sine, sentiment al ireductibilității sinelui. «Ce va da omul în schimb?» Sentimentul ireductibilității sinelui! Fiindcă nu există [altceva] ... ce există, ce există mai evident, când rostim cuvântul «eu» cu un minim de duioșie atentă? Ce există mai evident decât că, rostind acest «eu»,

cineva afirmă, simte că afirmă, își dă seama că afirmă o realitate ireductibilă? Nu există nimic altceva ce va putea fi denumit cu acel cuvânt în toată istoria de ieri, de azi și de mâine, pentru totdeauna...

Uitați că noutatea vieții este proporțională cu maturizarea acestei conștiințe de sine, a acestui sentiment de sine, a acestei priviri și bucurii față de sine. Vă rog frumos: dar înțelegem oare că subiectul, adică acel ceva din care rezultă, derivă, din care își iau consistența, din care se conturează chipul tuturor lucrurilor, adică toate raporturile, adică toate acțiunile, toate mișcările, e acest eu? Eu!

Există o lege, o lege pe care trebuie să v-o notați, o lege a acestei autoconștiințe, a vieții acestei autoconștiințe, a acestui eu, a acestei persoane care sunt eu. Și nu există preț pentru acest eu. Cum spunea Pascal: «Ce este această persoană? Un punct invizibil în enormitatea spațiului». Dar dacă tot spațiul, dacă întreaga lume s-ar prăvăli peste mine, peste acest punct efemer, în aparenta stabilitate a întregului, dacă s-ar prăvăli peste mine ca să mă strivească, «eu sunt mai mareț decât el, fiindcă eu înțeleg ceea ce e pe cale să se întâmple».²⁴ Înțeleg, adică există ceva în mine

²³ Cfr. Mt 16,26-27.

²⁴ Cfr. B. Pascal, *Pensieri*, n. 231, în Id., *Opere complete*, Bompiani, Milano 2020, p. 2393.

care scapă din mâna acestui cataclism imens și îl definește, îl apucă din afară, îl cuprinde. Nu există nimic care să poată plăti această persoană a mea...

Dar v-am zis că există o lege. O formulez: se recunoaște și se iubește propria identitate iubind pe altcineva, recunoscând și iubind pe «altcineva», în ghilimele. Atunci când recunoști și iubești pe un altul începe, izvorăște capacitatea de afecțiune...

Noi iubim, recunoaștem și iubim pe altcineva, un bărbat recunoaște și iubește cu adevărat o femeie, doar ca proiecție a unei energii de recunoaștere și de iubire față de sine însuși. Deoarece, o spune și Evanghelia: «Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși».²⁵ Criteriul generator pentru a iubi pe altcineva este iubirea pe care o am față de mine însumi. Noi – de câte ori ne-am zis acest lucru –, noi nu-i iubim pe ceilalți fiindcă nu ne iubim pe noi înșine...

Nu putem fi capabili să ținem la cineva, să fim prieteni, dacă nu am recunoscut că am fost iubiți sau că suntem iubiți de tata și de mama. Cine studiază psihologia știe foarte bine acest lucru. E un lucru atestabil din punct de vedere psihologic. Percepția clară de a fi vrut, de a fi dorit, de a fi fost dorit și iubit, de a fi iubit..., asta e fundamentală pentru sănătatea psihică. Toți știu asta. Dar nimeni nu se gândește la structura legii care se află aici, înăuntru... Dacă totul, mama și tata, și femeia și bărbatul nu sunt descoperiți cu admirație și entuziasm, într-o contemplare care începe de aici, tocmai de la această descoperire, [dacă] nu pot fi descoperiți ca semn al unei structuri originare a ființei noastre, a Ceea ce ne face să fim – să fim! –, fiindcă în clipa asta ceea ce sunt nu-mi dau eu... A fi dorit, a exista înseamnă a fi încontinuu dorit – dorit – și, în consecință, a fi iubit sau, în metafora Școlii de comunitate, a fi chemat din neant în fiecare clipă. Consistența eului meu e că Tu mă dorești, o Dumnezeuule...

Se iubește propria identitate iubind pe AltCineva... Poate să nu fie văzut de nimeni, dar cineva care își dă seama de asta e un om liber, echilibrat, poate cu o privire dureroasă asupra realității, dar durerea e lucrul cel mai sănătos, fix ca învierea, ca slava – cum ar spune Biblia –, pentru că slava sau învierea, viața, trece prin cruce, durerea...

«Eu am» – spunea D'Annunzio – «ceea ce am dăruit».²⁶ Nimic mai amăgitor de atât și, deci, nicio minciună mai sfruntată decât asta. «Consistența mea e ceea ce am dăruit»: asta e definiția... este o definiție care nu i se potrivește omului, creaturii. «Eu am» doar «ceea ce am dăruit»: adică înflăcărea consistenței ca reactivitate, a consistenței ca violență, ca reactivitate și violență.

Eu am ceea ce mi-a fost dat prin creație! Asta e propoziția corectă. Eu am, eu sunt, eu consist, eu am ceea ce mi-a fost dăruit prin creație. Recunoașterea acestui lucru este autoconștiința, din care izvorăște afecțiunea de sine, față de propria viață, față de celălalt, față de viața celui alt; din care izvorăște umanul, umanitatea...

Cu cât sunt mai conștient, și, în consecință, cu cât am mai mult o personalitate, cu atât mai mult mă preumblu privind lucrurile, vorbind cu oamenii, având înăuntru, dar în mod transparent, conștiința acestui a fi făcut, a acestei prezențe care mă constituie, a acestui Tu – cu „T” mare – care mă constituie, și rugăciunea devine dimensiunea normală a vieții...

Asta e prăpastia pe care vârsta a săpat-o în sufletul meu – dar e ceva ce se dezgropa deja de pe vremea liceului, pentru că lucrurile astea eu le simțeam de când eram la liceu –... Asta e forța libertății și asta e forța creativității, și asta e forța iubirii, e forța afecțiunii! Înțelegeți? Asta e umanul, așa e din geneză: matricea, uterul din care apare umanul... Acest profund necunoscut, această Enigmă cu «E» mare, acest Dumnezeu inefabil, care nu poate fi numit, acest Tu fără ochi, nas și gură, acest Mister ambulant, care-i oferă consistență eului meu,

a devenit un om care spunea «Tata», care spunea «Mama», care spunea «Femeie, nu plânge», care spunea «Și voi vreți să plecați?», care spunea «Ipocriților!», care spunea «Veniți la mine voi toți care nu înțelegeți, care sunteți

²⁵ Cfr. Mt 22,34-40.

²⁶ Deviză înscrisă la intrarea în «Vittoriale degli Italiani», Gardone Riviera (BS), unde se află înmormântat poetul și romancierul Gabriele D'Annunzio.

confuzi și obosiți», care spunea «Te rog, Tată, dă forța de a fi un singur lucru», «Nu vă...» care spunea «Nu vă mai numesc robi, ci prieteni», care spunea «Unul singur e învățătorul vostru: eu. Voi toți sunteți frați. Mă numiți „învățător” și bine ziceți, căci sunt», care spunea «Care dintre voi e fără de păcat să arunce primul piatra», care a spus «Dacă am făcut ceva rău, dacă am spus ceva rău, explică-mi. Și dacă am spus bine, de ce mă lovești?», care a spus «Tată, de ce m-ai părăsit?» și care a strigat «Totul s-a împlinit», pentru că spusese înainte marele, „marele” cuvânt, marele cuvânt al omului, adică al lui Avram «Tată, nu a mea, ci voința ta să se îplinească». ²⁷ Natura ființei ești Tu. Consistența mea nu e imaginația mea bâjbâitoare de om, nu e forma scurtă a setei mele de viață, ci e sursa adevărată a vieții mele, a eului meu, care ești Tu, slava mea care ești Tu.

Această autoconștiință, așadar, e conștiința prezenței Sale. Conștiința prezenței Sale printre noi!

Dacă autoconștiința are ca și conținut ultim al său, ca și conținut profund, percepția, descoperirea plină de admirație, de contemplare, de uimire a Altcuiva care mă constituie din adâncul ființei mele, acest Altcineva a devenit unul – unul! – printre noi, a devenit cineva căruia-i putem spune «Tu», dar cu chip, cu ochi, cu nas și cu gură! Cineva căruia îi puteai strânge mâna, pe care să te poți sprijini, pe al cărui umăr te puteai sprijini, să-ți rezemi capul...

Dacă, așadar, conținutul ultim al autoconștiinței este această realitate care mă creează – Dumnezeu –, și măsura ființei personale este... este această religiozitate, acest fond, acest Tu cu «T» mare, această Enigmă cu «E» mare, a devenit unul dintre noi. «Nimeni nu l-a văzut pe Dumnezeu, Fiul ni l-a făcut cunoscut». ²⁸ «Cine mă vede pe mine, îl vede pe Tatăl». ²⁹ Unul dintre noi! «Faceți totul în amintirea mea» ³⁰. Amintire: recunoaștere a acestei Prezențe, autoconștiință acum, autoconștiința mea de om chemat la această întâlnire, de om creștin...

«Nici noi nu înțelegem nimic din ceea ce spui, dar dacă plecăm de la tine, unde să mergem? Pentru că doar tu ai cuvinte care dau viața.» ³¹ Ce era viața acum două mii de ani (am spus că autoconștiința este, reprezintă noutatea vieții, cineva simte viața nouă cu cât e mai conștient de sine)? A sta cu prezența Sa! Acum două mii de ani viața nouă însemna să stai cu prezența Sa. [Ce] sentiment de libertate, de consistență a propriului eu! «Omul ăsta chiar vorbește cu autoritate», chiar că îmi dă consistență! Însemna să stai cu prezența Sa. Astfel încât scribii și fariseii și toată gloata care mergea din curiozitate sau din interes, sau să primească un miracol și apoi pleca, nu avea această viață nouă decât pentru durata scurtă a clipei în care erau acolo cu ochii holbați și-L ascultau vorbind sau Îl vedeau făcând miracole.

Acum două mii de ani viața cea nouă însemna să stai cu prezența Sa. Viața nouă apărea stând în prezența Sa ca o involburare, ca o reînnoire a sinelui: se naștea, se naștea eul! Se naștea eul cu consistența sa transparentă, cristalină, cu forța sa vie, cu setea sa și cu capacitatea de a iubi, cu umanitatea sa, în sfârșit, se naștea umanul în sinea omului. Ioan 3, Nicodim, la Cristos: «Trebuie să te naști din nou... În adevăr îți spun: trebuie să te naști din nou». Dacă vrei să înțelegi realitatea, dacă vrei să intri în realitate, trebuie să te naști din nou. Și așa te nașteai din nou.

În sfârșit, copii, autoconștiința e credința... Credința înseamnă a recunoaște prezența Sa... Asta e credința. Și asta e autoconștiința, conștiința de mine. Cu cât voi învia mai mult în orele mele, în ziua mea, conștiința acestei Prezențe, făcând totul ..., cu cât eu voi recupera mai mult conștiința prezenței Tale, o Cristoase, cu atât mai puternică va fi identitatea mea, cu atât mai profundă va fi tandrețea față de mine însumi, îndurarea Ta față de mine, și cu atât mai puternică va fi creativitatea de raport cu celălalt! Mergeți și recitiți *Epistola către Coloseni*, primul capitol versetele 1-23, când vorbește despre «cunoașterea lui Dumnezeu».

Prietenii mei, prima problemă a mișcării noastre..., prima problemă nu e să organizăm comunitatea, ci să transmitem mai departe vestea... Nu e prietenie între mine și tine, dacă nu-ți amintește asta, înainte de orice și mai presus de orice...

²⁷ Cfr. Mt 26,42; Lc 22,42.

²⁸ Cfr. In 1,18.

²⁹ Cfr. In 12,45.

³⁰ Cfr. Lc 22,19.

³¹ Cfr. In 6,68.

Să sesizăm, să surprindem cu precizie clipa și fenomenul în care autoconștiința intră în acțiune, adică subiectul uman intră în acțiune, personalitatea noastră se mișcă. Prima, prima clipă, primul tip de fenomen în sens absolut..., inițiativa, «inițiativA», este dorința de a ne aduce aminte. Când ne trezim dimineața, copii, când ne trezim dimineața, ce ne dorim? Trebuie să facem un efort – e adevărat – ca să trecem dincolo de toată adunătura de dorințe care i se prezintă în mod instinctiv creierului nostru, conștiinței noastre, sufletului nostru, trebuie să opunem rezistență în cazul ăsta și să străpungem această adunătură ca să mergem în adâncul a toate, a acestei dorințe de a ni-L aminti pe El! Pentru că asta e rugăciunea dimineții...

Dacă nu ajunge totul la acest ultim țărnm, pe care, fragil și gol ca un sărman, ființa amărâtă care ești tu, care sunt eu, stă și așteaptă ceea ce îl salvează, îl împlinește, ceea ce îl înfăptuiește, ceea ce-i potolește foamea și setea, ceea ce îl face stăpân pe sine și peste lume – fiindcă pentru asta ne-am născut, după asemănarea cu Cel care este consistența noastră –, dacă nu ajunge totul la acest mal imediat, totul devine inutil...

De aceea valoarea înseamnă să fim în funcție de această Prezență inexorabilă, istorică, de acest etern devenit istorie, înseamnă să trăim în funcție de această Prezență în toate clipele, conform întregului lor conținut. Eu nu vă rup de afecțiunile voastre, de interesele voastre și de plăcerile voastre umane; eu încerc să vă reconduc la acea rădăcină a toate, în care atașamentele, interesele și plăcerile înfloresc într-o măreție inimaginabilă și devin permanente, devin adevărate...

Maturizarea acestei inițiative, capacitatea acestei inițiative se maturizează ca istorie... Să nu oprim, să nu oprim această inițiativă, nici măcar în caz de trădare, și trădarea cea mai mizerabilă care este uitarea, și distragerea cu care suntem obișnuiți, dezamăgirea atunci când ne dăm seama că nu am făcut. Dezamăgirea atunci când ne dăm seama că nu am făcut e un laț ce trebuie rupt. Să nu ne lăsăm cuprinși de această dezamăgire! Știți de ce nu am făcut? Știți de ce am greșit? Știți de ce am fost distrași? Știți de ce am fost mizerabil de... de ce am uitat în mod josnic? Știți de ce am trădat de o sută de ori, de o mie de ori ieri? Știți de ce? Dumnezeu a permis asta pentru ca azi, acum, tu să folosești acest dezastru ca instrument ca să-ți aduci aminte de El... De câte ori? De un milion de ori? De un milion de un milion de ori. Veșnic...

Acest drum se învață mergând! Maturizarea are loc făcând. Dar cum poți să faci dacă nu știi drumul? De aceea norma, regula fundamentală a acestei istorii, a acestui drum e una singură: urmarea, a urma. A urma! A urma pe cine cunoaște deja acest drum, oricum l-ar face. Pentru că învățătorul îți arată cu siguranță, cu convingere, prin dovezi. Proiectul maturității tale nu poate proveni de la tine... Important în viață e să recunoști învățătorul! Fiindcă învățătorul nu se alege: îl recunoști! A alege învățătorul înseamnă să urmezi violența propriilor gânduri și a propriilor trăznăi, așa cum veți citi în *A doua epistolă către Timotei*, capitolul patru, versetele 3 și 5.

Se numește autoritate, de acord, se numește autoritate, dar, pentru Dumnezeu, [trebuie să] distrugeți conceptul blasfemic de autoritate pe care îl folosiți! Fiindcă e chiar un cadavru, mumificat. E o fosilă noțiunea de autoritate pe care o aveți voi. E un schematism care mă umple de furie, care mă face furibund, când îl întâlnesc. Fiindcă nu e deloc identificare cu persoana, ci e identificare cu persoana la nivel de valori, cu valorile persoanei. Fiindcă persoana aia poate fi mai jalnică decât tine, poate fi mai posesivă decât tine, poate avea un creier cât o nucă, dar dacă tu ai recunoscut un învățător în ea, e datorită valorilor care se regăseau în modul ei de a trăi! Datorită valorilor. Valorile ce sunt? Tot ceea ce te face să înțelegi și te antrenează să stabilești un raport just între destin și clipă. Clipa în funcție de conținutul ei, raportul cu iubita sau cu tatăl tău și cu mama ta sau cu profesoara, cu superparlamentarul sau cu comunitatea care te apasă pentru că nu te linge pe bot.

Sunt fragil, prietenii mei – și cu asta închei –, sunt fragil, pentru că trăiesc doar din această urmare. Ceea ce sunt eu se datorează urmării pe care o trăiesc. O urmare care ajunge la mine prin semnele oamenilor, prin semne de oameni, acele semene care sunt niște oameni pe care Dumnezeu ne-a făcut să-i întâlnim; dar în urmare, cu trecerea

timpului, deși urmărm tot timpul aceste persoane, cu trecerea timpului, devine tot mai evident și mai direct [că] Cristos [este] singurul învățător: «Unul singur e Învățătorul vostru!»³²

Sunt fragil pentru că trăiesc cu această urmare, cu această urmare față de niște oameni, față de o comunitate sau o mișcare condusă, în care trăiește urmarea lui Cristos. Urmarea lui Cristos este singurul motiv pentru toate. Urmarea lui Cristos este unicul lucru spre care trebuie ținut. Nu mai am o consistență a mea, nu mai am certitudini construite de mine, într-o *hybris*, într-o proprie îngâmfare violentă.

Și atunci viața înaintează datorită unei lumini și a unei certitudini și a unei afecțiuni pe care n-o creez cu gândurile mele, pe care n-o creez cu efortul propriei voințe, dar pe care o regăsesc în mine. O certitudine și o tandrețe, o certitudine și o afecțiune pe care mă trezesc că le am în mine urmând.

Carrón

Asta e ceea ce ne-a cuprins din adâncul măruntaielor noastre, care ne-a salvat de la a pleca, la fel ca mulți alții: un elan de viață, un mod de a concepe, de a trăi și de a propune creștinismul care ne-a entuziasmat, datorită căruia credința s-a demonstrat, în rezonabilitatea și persuasivitatea ei, cale către schimbarea sinelui. Carisma este modul pe care Cristos l-a ales ca să stabilească un raport semnificativ cu noi, pentru a ne atrage pe noi, pentru a face existențialmente experimentabilă apartenența noastră la El în Biserica lui Dumnezeu: nu în altă lume, ci în această lume, așa cum e, cu toate provocările și tensiunile prin care trecem, «în epoca incertitudinii», navigând în apele tulburi ale vremurilor noastre. «Carisma reprezintă tocmai modalitatea de timp, de spațiu, de caracter, de temperament, modalitatea psihologică, afectivă, intelectuală, cu care Domnul devine eveniment pentru mine și, în același mod, și pentru alții.»³³

Prin acest dar particular suntem efectiv abilitați «spre totalitate. Carisma există în funcție de formarea unui popor împlinit, adică totalizant și catolic».³⁴

Astfel, pentru a relua o dată în plus întrebarea lui Taylor, în loc să fi fost târâți de forța unui curent care mergea în sens contrar, ne-am regăsit „prinși”, atrași, cuprinși de prezența lui Cristos, care a venit în întâmpinarea noastră prin această modalitate, acest chip, această «formă de învățătură careia i-am fost încredințați»,³⁵ care pentru noi e carisma dăruită lui don Giussani, așa cum pentru alții sunt alte carisme din Biserică. Și a înflorit în noi – în mulți adulți și, lucru cel mai puțin scontat întotdeauna, în mulți tineri – «conștiința prezenței Sale», credința, și am început să experimentăm noutatea de viață care este «a sta cu prezența Sa», o plinătate pe care niciodată n-am fi putut-o nici măcar visa. Cât de adevărat e că «Biserica nu crește» în lume «prin prozelitism, ci „printr-o atracție”»,³⁶ cum repetă Papa!

Ce har! De altfel, faptul că Cristos ne-ar fi atras și continuă azi să ne atragă prin chipul, prin modul de a fi, prin modalitatea convingătorare a carismei nu a fost și nu este inițiativa noastră, ci o inițiativă a Spiritului Sfânt: e har. E har darul carismei și e har permanența sa. Un har care interpelează pe fiecare dintre noi, care implică, solicită, cere responsabilitatea fiecăruia dintre noi.

De-abia am ascultat cuvintele lui don Giussani: «Important în viață e să recunoști învățătorul! Fiindcă învățătorul nu se alege: îl recunoști!». Dar cum poate fi recunoscut? Cum să-l recunoaștem în acest moment în care Biserica ne cheamă să ne schimbăm călăuza, după criteriile indicate de către Decretul Dicasterului pentru Laici, Familie și Viață tuturor mișcărilor și asociațiilor laice, și după aferenta adaptare necesară a Statutului?

³² Cfr. Mt 23,10.

³³ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generând urme în istoria lumii*, op. cit., p. 97.

³⁴ *Ibidem*, p. 129.

³⁵ J. Ratzinger, «Din intervenția prezentării Catehismului Bisericii Catolice», în *L'Osservatore Romano*, 20 ianuarie 1993, p. 5.

³⁶ Francisc, Exortăția apostolică *Evangelii gaudium*, 14.

De multe ori ne-am repetat că «autoritatea e dată de ceea ce se trăiește, de experiența care se trăiește».³⁷ Vorbind unui grup de preoți responsabili de unele comunități ale CL, în 1980 Giussani spunea: «Dacă eu îmi doresc [anumite] lucruri, Dumnezeu mă face să le învăț de la cei care le trăiesc, de la cei care deja le trăiesc». Aceasta e metoda întotdeauna: «Viața o înveți urmând pe cine trăiește: nu pentru că ar fi mai bun decât tine! Poate fi de un miliard de ori mai rău decât tine! Dar ca metodă, ca atitudine de viață, ca și comportament ... ca atitudine aplicativă e un exemplu. Se urmează un exemplu, nu se urmează un discurs».³⁸

Învățătorul, autoritatea, spunea cu o altă ocazie Giussani, este «locul în care legătura dintre exigențele inimii și răspunsul dat de Cristos e mai clară, e mai simplă, e mai pașnică»; «autoritatea e o ființă, nu o sursă de discurs. Inclusiv discursul e parte a consistenței ființei, însă numai ca reflexie. În sfârșit, autoritatea este o persoană pe care dacă o vezi, vezi că ceea ce spune Cristos corespunde inimii. De asta e călăuzit poporul».³⁹ Atunci, ce anume e necesar în primul rând pentru a recunoaște învățătorul? De conștiința naturii adevăratei noastre nevoi, o conștiință clară de sine, așa cum am scris recent în scrisoarea către Fraternitate. «Ce rost are ca omul să aibă întreaga lume dacă apoi se pierde pe sine însuși?» Nu există niciun alt criteriu. Pentru că învățătorul, autoritatea, este locul în care văd mai mult că strălucește ceea ce are nevoie umanitatea mea pentru a trăi: harul carismei, atractiva care ne-a cucerit în întâlnire și care ne-a schimbat viața din rădăcini, făcând pentru noi existențialmente experimentabilă prezența lui Cristos, capacitatea Sa de a transforma fiecare fibră a ființei noastre, de a ne împlini.

Am auzit mai devreme: «Maturizarea are loc făcând. Dar cum poți să faci dacă nu știi drumul? De aceea norma, regula fundamentală a acestei istorii, a acestui drum e una singură: urmarea, a urma». Prin urmarea unor «oameni pe care Dumnezeu ne-a făcut să-i întâlnim», persoane pe care Spiritul Sfânt le face să apară în fața noastră pentru a ne face concretă și fezabilă calea către El, adică urmând «o mișcare condusă, în care trăiește urmarea lui Cristos», noi îl urmăm pe Cristos: fiindcă «urmarea lui Cristos este singurul motiv pentru toate».

Doar urmând îi vom putea «propune omului, fratele nostru, un fapt de viață». De fapt, «Domnul a venit ca să aducă o viață, nu o organizație».⁴⁰ Cum spunea don Giussani, cu o frază pe care am amintit-o adesea, «într-o societate ca a noastră nu se poate crea ceva nou decât prin propria viață: nu există structură, nici organizație sau inițiative care să reziste. Doar o viață diferită și nouă poate revoluționa structurile, inițiativele, relațiile, în sfârșit, totul».⁴¹

Asta vrem să le comunicăm tuturor celebrând centenarul nașterii sale: impozanța lui Cristos, viața vieții noastre, care a ajuns la noi și continuă să ne atragă, să ne târască spre Sine, prin accentul unic al carismei, care face toate dimensiunile vieții Bisericii mai convingătoare pentru lumea de azi.

Pentru asta putem spune: niciun har nu ne mai lipsește ca să înfruntăm noua etapă a drumului nostru.

© Fraternità di Comunione e Liberazione

³⁷ L. Giussani, *Una presenza che cambia*, Bur, Milano 2004, p. 364.

³⁸ A. Savorana, *Vita di don Giussani*, Bur, Milano 2014, p. 571.

³⁹ «Dintr-o conversație a lui Luigi Giussani cu un grup de *Memores Domini* (Milano, 29 septembrie 1991)» în «Chi è costui?», supliment la *Tracce*, n. 9/2019, p. 10.

⁴⁰ L. Giussani, *Il rischio educativo. Come creazione di personalità e di storia*, SEI, Torino 1995, pp. 61, 65.

⁴¹ «Movimento, "regola" di libertà», a cura di O. Grassi, *Litterae communionis-CL*, n. 11/1978, p. 44.